

МАКЕДОНСКА ТРИБУНА

Macedonska Tribuna ~ Macedonian Tribune

ORGAN of the M. P. O. of the U. S. A. and CANADA

Address: 107 SOUTH CAPITOL AVE., INDIANAPOLIS 25, IND PHONE PLAZA 2157

ОРГАНЪ НА М. П. О. ВЪ С. А. ЩАТИ И КАНАДА

3 АПРИЛЪ, 1952 Г. ГОДИНА 26, БРОЙ 1,309 Entered as Second Class Matter, February 11, 1927, at the Post Office at Indianapolis, Ind., Under the act of March 3, 1879 VOLUME 26, NUMBER 1,309 APRIL 3, 1952

МАКЕДОНСКОТО ДЪЛО ВЪЗКРЪСВА СЛЕДЪ 1918

Главната роля за ободряване националнитѣ духове играе безсмъртниятъ македонски водител Тодоръ Александровъ

И вториятъ опитъ на България да обедини чрезъ орѹжие българския народъ пропадна. Периодътъ на войнитѣ се приключваше съ трагична равносѣтка. Краятъ на 1918 год. отбелязва, обаче, не само воененъ неуспѣхъ. Настѣпваше нова епоха, на отрицание и безвѣрие, която и днесъ още не е приключена.

Моралната криза се изрази въ едно широко поражение. Неговитѣ жреци, безъ да носятъ вѣра въ по-блѣстяще бъдеще, безъ да предлагатъ нѣкоя програма за по-щастливо настояще, отричаха миналото и духовно раздвояваха народа в царството — малко бѣ сякашъ разкъсването на българщината чрезъ нѣколко граници. Отричани бѣха, подкопавани и осмивани понятия и начала, безъ които нито единъ народъ не може да има национална физиономия, а нито една държава — бъдеще. Катастрофаджия, народенъ врагъ бѣ наричанъ всѣки, който би се опиталъ да обнадежди чрезъ примѣритѣ за други изживѣни неуспѣхи въ нашата история, за други настѣпили следъ това победи и достижения.

Може да се каже, че първиятъ знакъ за съвземане дойде откъмъ поробенитѣ българи. Появата на македонското освободително дѣло следъ 1918 година е единственото насърчително явление на помрачения български хоризонтъ. И въ други трудни моменти, въ миналото, сѣ идвали отъ Македония ободрителни за българския дух прояви. Но тоя пѣтъ тя показва жизненостъ и духъ тъкмо когато и чужди и множество свои бѣха повѣрвали, че е завинаги погребана, че македонскиятъ въпросъ е окончателно премахнатъ.

Преди още да смѣнятъ напълно войнишкитѣ си дрехи, значителенъ брой македонски емигранти се заеха да създаватъ организиранъ фронтъ за защита на националната кауза. Мнозинството отъ старитѣ благотворителни братства въ България бързо се съживиха и избраха ръководно тѣло за цѣлата емиграция. Приготвенъ биде и изпратенъ до конференцията за миръ въ Парижъ мемоаръ отъ името на стотина хиляди души. За изготвянето на този мемоаръ, както въобще за активизирането на емиграцията доста инициативи излизаха отъ улица «Гурко» Номеръ 22, където се помѣщаваше известната на времето си канцелария на македонското дѣло. Двигателъ на тая канцелария бѣ Т. Александровъ.

Наскоро се появи на сцената и ВМРО. Съ една дума, македонското движение започваше следъ войната своя вторъ възходъ, въпрѣки изпитанията отъ миналото и зловещитѣ решения въ Парижъ. Съ тоя възходъ неразривно свързано ще остане името на Тодоръ Александровъ.

И другъ пѣтъ той бѣ пресъздавалъ ВМРО, следъ като тя е била разформирувана; напр. въ 1910 год., следъ прогласения въ Турция «хуриетъ». Тая му заслуга отъ всички на времето бѣ добре оценена. Но тогавашното усилие е твърде малко въ сравнение съ усилието на Александрова отъ 1918 год. За да бжде революционната организация подновена следъ хуриета, необходимо бѣ народътъ да се убеди, че нѣма какво да очаква отъ младотурцитѣ; една година бѣ достатъчна за това и борбата се поднови. Какво бѣ, обаче, положението на 1918 г.?

Преди всичко имаме едно поколѣние, което бѣ водило двадесетъ и петъ год. борби, преживѣло бѣ неуспѣха на едно възстание и на три войни. Бъл-

гария, на която се възлагаха на дежди, сега бѣ най-малката държава на полуострова следъ Албания убита духомъ; симпатиитѣ, които нѣкога се очакваха за дѣлото откъмъ нея, сега бѣха замѣстени отъ неприязнѣта на крайни течения, или равнодушието на патриотичнитѣ срѣди. Въмѣсто само нѣкогашнитѣ срѣбски и грѣцки чети въ Македония, настанени бѣха тамъ държавнитѣ власти на Гърция и Сърбия, които за разлика отъ навнния въ много отношения турчинъ, отъ опитъ знаеха много за похватитѣ на нашата борба. Турция бѣ наричана «болния човѣкъ», чиято смъртъ всички очакваха, а Сърбия и Гърция отъ мнозина въ Европа бѣха смѣтани за напредничави държави, обещаващи да изградятъ нѣщо жизнено на полуострова. Нѣкогашнитѣ надежди за подкрепа отъ голѣми държави сѣщо бѣха рухнали. Цивилизованиятъ свѣтъ бѣ заетъ съ свои грижи. Прибавете къмъ това комунистическия щурмъ, който се насочваше и къмъ македонското движение. Цѣлата македонска интелигенция, начело съ хилядитѣ учители и свещеници, сега бѣ прогонена; граматна частъ отъ българското население на Македония сѣщо бѣ прокудено въ чужбина. На всичко отгоре, вмѣсто единна Македония, подъ единъ владетелъ, сега тя бѣ разпокъсана на три части.

Ето защо смѣтаме, че на 1918 год., следъ толкова нещастни обрати въ живота на сѣщото поколѣние, при толкова замъглени хоризонти, се искаше по-голѣмъ куражъ, за да подканвашъ поробенитѣ българи къмъ въоръжена борба и въобще къмъ борба, за да имъ внушишъ надежда, отколкото презъ 1910 година, или даже презъ 1893 год. — когато се създаде ВМРО. Не ще сравняваме подвизи отъ едната и другата епоха. Хората, които на 1918 год. отново почнаха борбата, ни приличатъ на моряци, които нѣколко пѣти последователно преживѣли корабокрушения и случайно останали живи, въ мрака на непрогледна нощ наново се спускаха срѣдъ бурно море; едничкото имъ преимущество предъ борцитѣ отъ 1893 год. бѣ, може би, тѣхната каленостъ да плуватъ между буритѣ; всичко друго сега бѣ несравнимо по-трудно и обезсърчително.

Когато се преценява значение то на единъ човѣкъ въ дадено дѣло, трѣбва да се взима предвидъ доколко той лесно може да бжде замѣненъ съ другъ. Тодоръ по това време притежаваше най-голѣмиятъ авторитетъ на македонски борець. Оказа се, че е ималъ отличенъ усѣтъ; схвана, че пакъ е нужна борба. И най-последно, показало се съ най-голѣма воля — лично започна борбата при тия тежки условия. Съ тѣзи си качества той стѣрчи надъ съвременницитѣ си. Съ тѣхъ още единъ пѣтъ се наложи надъ всички. Героично е поведението на Александрова отъ онова време, класично за българитѣ по своето отчаяние, безпѣтица и примирение. Той имаше и врагове. Но и тѣ ще признаватъ, че неговата воля разора нивата на народния духъ, тѣй опустошена отъ пороитѣ на всички изброени несгоди, събуди македонското борчество и постави наново въпроса за Македония. Граматната частъ отъ здравето наше общество наведе смирено глава предъ дѣлото на Тодора.

Той не започваше нѣщо неизвестно въ миналото на нашия народъ. Той обаче посочи при едно почти катастрофално смущение въ българската душа, че връщане назадъ, изневѣра къмъ (Следва на страница втора)

МАКЕДОНСКОТО ДЪЛО ВЪЗКРЪСВА

(Продължение отъ стр. 1-ва)

миналото не може да има, отка
зване отъ пътя на българщина
та не може да се допустне.

Споменавайки за Тодора, спо
менаваме за едно историческо
име въ пълния смисъл на ду
мата. Тъй като извършеното
отъ него повлия върху масова
та психика на българитѣ; даде
друго направление на много нѣ
ща въ българския общественъ
животъ; има отгласъ надалече.

Заслугата на ВМРО следъ
1918 г. е по-голяма отъ тая
презъ 1910 год. и поради това,
че сега бѣ въ опасностъ духътъ
на цѣлокупната българщина.
Появяването на ВМРО влѣ
струя на куражъ всрѣдъ патри
отитѣ въ свободна България.
Мнозина се сепнаха следъ вце
пенението имъ отъ погрома, за
почнаха да стжпватъ на по-твѣ
рда почва. Мнозина повѣрваха,
че наистина, колкото и да е го
лямъ неуспѣхътъ, претърпенъ
е именно само единъ неуспѣхъ;
че съ него не се е свършила ис
торията на българския на
родъ.